

Нега энди муҳандисдан жарроҳлик қилишини талаб қилишимиз керак?!

11:12 / 04.01.2024 2455

Хатиб Бағдодий роҳимаҳуллоҳ ўзининг «Тариху Бағдод» китобида, Мизий роҳимаҳуллоҳ ўзининг «Таҳзибул камол» номли китобида келтиришади:

«Саҳл ибн Муҳаммад Сижистоний айтади:

«Бизга Куфа аҳлидан бир омил келди. Омиллар ичида бунақа моҳирини кўрмаганман. Мен унинг ҳузурига кирдим. У мендан сўради:

- Мени Басрадаги олимлар билан таништирасанг!

- Асмаъийнинг илмини Зиёдий пухта эгаллаган. Наҳвада энг моҳир олимимиз Мозанийдир. Ҳилолур Раъй фиқҳда энг моҳиримиз. Шозукий ҳадис борасида энг моҳир. Қуръон илмларида энг моҳир менман. Ибн Калбий шартлар ва талабларни энг яхши ёзади!

- Эртага уларнинг барини менинг ҳузуримда жамла!

Эртаси мен уларнинг барини омилнинг ҳузурига жамладим. Омил сўради:

- Қайси бирингиз Мозанийсиз?

Мозаний деди:

- Мен!

- Зиҳорнинг каффоратида ғилай қулни озод қилса бўладими?

- Мен фақиҳ эмасман. Мен наҳв устасиман!

Омил Зиёдийга деди:

- Эй Зиёдий! Ўз хотинини унинг маҳрини учдан бири эвазига хулуъ қилган эрга қандай ёзган бўлар эдинг?

Зиёдий деди:

- Мен буни билмайман. Бунинг устаси Ҳилолур Раъй!

Омил Ҳилолур Раъйдан сўради:

- Эй Ҳилол! Ибн Авн Ҳасан Басрийдан нечта ҳадис ривоят қилган?

Ҳилолур Раъй деди:

- Бу менинг илмим эмас. Бунинг мутахассиси Шозукий!

Омил Шозукийга деди:

- Эй Шозукий! «مُرُوذُصَ نُونُ شَيْ» ни ким қироат қилган?

Шозукий деди:

- Бу менинг илмим эмас. Бу Абу Ҳотимнинг илми?

Омил Абу Ҳотимга деди:

- Эй Абу Ҳотим! Басра халқининг фақирлиги ҳақида, мевалар бўлмагани тўғрисида мўминлар амирига қандай мактуб битасан?

Абу Ҳотим деди:

- Мен балоғат соҳиби эмасман. Мен Қуръон мутахассисиман!

Омил бизга деди:

- Сизлар қанақа одамсизлар ўзи?! Киши эллик йил илмнинг ортидан юриб фақат битта фанни ўрганадими?! Бизнинг Куфамиздаги олим Кисой бу саволларнинг барига бир ўзи жавоб берар эди!».

Киши бир неча фанни пухта эгалласа ўзи учун ҳам, бошқалар учун ҳам бу манфаатли бўлади албатта. Бунга ҳеч ким шак қилмайди. Аммо бунга ҳамма ҳам қодир бўлавермайди.

Кишининг битта фанни яхши билиши унинг учун айб эмас. Бу дунё аввало мутахассислик дунёсидир.

Нега энди муҳандисдан жарроҳлик қилишини талаб қилишимиз керак?!

Нега энди жарроҳдан мерос илми ҳақида сўрашимиз керак?!

Нега энди ўн қироатни билган кишидан барча ҳадисни билишини талаб қиламиз?!

Нега энди механикдан Навоийнинг шеърлари, Антаранинг ашъорларидан сўраймиз?!

Инсонлар пайдо бўлгандан бери бир-бирларига муҳтождирлар. Муҳандис грамматикани, морфологияни билмаса нима муаммо?!

Кишининг бир соҳада етук мутахассис бўлиши кўп соҳаларда чала мутахассис бўлишидан фойдалироқ эмасми?!

Қолаверса, илм ҳам ризқ. У ҳам ҳаммага ҳар хил берилади. Аллоҳ бир бандасига бир эшикни очса, бошқасига уни ёпиши мумкин. Саҳобалар ҳам ҳамма майдонда тенг эмас эди. Холид ибн Валид розияллоҳу анҳу жанг устаси эди. Унинг шеър ёза олмаслигида қанақа муаммо кўрасиз?!

Ҳассон ибн Собит шеърни яхши ёзар эди. Нега ундан Холид каби моҳир саркарда бўлишини талаб қиламиз?!

Уларнинг иккиси ҳам ўз майдонида исломга катта хизмат қилган. Набийимиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг мақтовларига сазовор бўлишган!

Буни бизга Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам таълим берганлар: «Умматимга умматим ичидаги энг шафқатли инсон Абу Бакрдир. Аллоҳнинг динида энг қаттиққўли Умардир. Энг ҳаёлиси Усмондир. Энг яхши ҳукм қиладигани Алидир. Мерос илмини энг яхши биладигани Зайд ибн Собитдир. Қуръонни энг яхши ўқийдигани Убай ибн Каъбдир. Ҳалол ва ҳаромни энг яхши биладигани Муоз ибн Жабалдир. Ҳар бир умматнинг ишончли кишиси бўлади. Бу умматнинг ишончли кишиси Абу Убайда ибн Жарроҳдир!».

Убайнинг Зайд ибн Собитдан кўра Қуръонни яхшироқ ўқишида нима муаммо бор?!

Зайднинг Убайдан кўра фароиз илмини яхшироқ билишида нима мушкулот бор?!

Бу нарса иқтидор. Киши Аллоҳ берган иқтидорини ривожлантириб ўзига ҳам, бошқаларга ҳам манфаат бериши лозим.

Қоронғуда ўтин теришга чиққан кишидек бўлиб қолишдан не фойда?!

Абдулқодир Полвонов

Ушбу мақола Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2023 йил 7 сентябрдаги 03-07/7119-рақамли хулосаси асосида тайёрланди.